

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Patrika Príbelského PhD., v trestnej veci obvineného **R. S.**, pre prečin prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 Tr. zák. v súbehu s prečinom prechovávanía extrémistických materiálov podľa § 422c Tr. zák., na neverejnom zasadnutí konanom 6. apríla 2017 v Bratislave, o sťažnosti prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 1. apríla 2017, sp. zn. 1Tp/14/2017, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Tr. por. sa sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky **z a m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e

I. Konanie na Špecializovanom trestnom súde

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „ŠTS BB“) uznesením zo 1. apríla 2017, sp. zn. 1Tp/14/2017 rozhodol tak, že podľa § 72 ods. 3 Trestného poriadku nevyhovel návrhu prokurátorky Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, sp. zn. VII/2 Gv 89/17/1000 zo dňa 31. marca 2017 na vzatie do väzby R. S., nar. X. v R., trvale bytom M. X., R. a obvineného nevzal do väzby a prepustil ho zo zadržania na slobodu.

Uznesenie odôvodnil v podstate nedostatkom materiálnej dôvodov väzby - kvalitu daného podozrenia obvineného z oboch prečinov, pre ktoré je stíhaný, nepovažoval sudca pre prípravné konanie za tak významnú, aby umožňovala väzobné stíhanie vo veci.

II. Sťažnosť prokurátora

Proti tomuto uzneseniu podal prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sťažnosť, ktorú odôvodnil tým, že materiálne dôvody väzby sú u obvineného splnené a väzba dôvodná.

Poukázal na to, že obvinený na mieste verejnosti prístupnom mal oblečené tričko, na ktorom boli vyobrazené minimálne dva extrémistické symboly, a to *symbol orla so štylizovaným slovenským štátnym znakom na hrudi a tromi prútmí v pazúroch*, ktorý používala ultranacionalistická organizácia Slovenská vlastenecká organizácia - Garda, ktorá sa hlásila k odkazu prvej Slovenskej republiky a ideám nacizmu. Ide o pôvodný symbol, inšpirovaný symbolikou Hlinkovej gardy a Hlinkovej mládeže.

Druhým symbolom je *heslo „NA STRÁŽ“*, vyšíťé na zadnej strane trička, ktoré bolo používané ako oficiálny štátny a úradný pozdrav v období prvej Slovenskej republiky, ktoré symboly boli na základe znaleckého posudku označené ako symbolika vzťahujúca sa k nedemokratickému režimu HSĽS Slovenskej republiky 1939 - 1945, ktorý porušoval základné práva a slobody.

Oba uvedené symboly sú samostatnými symbolmi, ktoré sú extrémistickými materiálmi v zmysle § 130 ods. 7 Tr. zák. Obvinený mal oba symboly vyšíťé na tričku, na ktorom bol súčasne uvedený nápis „SLOVENSKÝ ŠTÁT 1939 - 1945“. V kontexte toho, že oba symboly s extrémistickým obsahom sú uvedené na tričku spolu s pomenovaním štátneho útvaru, ktorého režim bol nedemokratický a porušoval základné ľudské práva a slobody, je zrejmé, že použitie extrémistických symbolov *nebolo náhodné*, tieto symboly obvinený prezentuje v takom význame, aký mali v období Slovenského štátu 1939 - 1945 (t. j. symbolika Hlinkovej gardy, Hlinkovej mládeže), čo napĺňa zákonné znaky skutkových podstat extrémistických trestných činov.

Uviedol, že nesúhlasí s dôvodmi, ktoré uvádza sudca Špecializovaného trestného súdu vo svojom rozhodnutí, a to, že v danom prípade by bolo potrebné hodnotiť situáciu a postupovať s využitím zásady „ultima ratio“. Ide o zásadu, *ktorá je v slovenskom právnom poriadku zakotvená len čiastočne a nepriamo* (viď rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5 Tdo 36/2014 a najmä 1 Tdo V 10/2015), Navrhovať trestnoprávny zásah

voči spoločensky nebezpečným (kriminálnym) konaniam až po využití občianskoprávných a administratívno-právných predpisov považoval prokurátor skôr za škodlivé - najmä v kontexte spoločenskej situácie, v ktorej sa Slovenská republika nachádza, nehovoriac o preventívnom a represívnom charaktere trestnoprávných noriem.

Taktiež nesúhlasil s relativizáciou - znižovaním závažnosti konania obvineného pri prezentácii symbolov totalitných režimov. Nemožno pre potreby aplikácie trestných noriem na území Slovenskej republiky porovnávať nosenie tričiek s vyobrazením napr. latinskoamerických revolucionárov a ich symbolov s totalitnými režimami a ich symbolikou, ktoré pôsobili na našom území, ktorých dopad na naše pomery je neporovnateľne vyšší. V takomto smere (bagatelizovanie) - vo vzťahu k Slovenskej republike a k fašistickým prejavom na jej území - Európsky súd pre ľudské práva zatiaľ nejudikuje; naopak, zdôrazňuje hodnotenie pomerov pre potreby každej členskej krajiny Európskej únie s vlastným vývojom a historickými skúsenosťami osobitne. Je preto dôležité dôsledné aplikovanie noriem platného slovenského Trestného zákona slovenskými orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi.

Uvedené platí o to viac, že v osobe páchatel'a má ísť o recidivistu, s dlhodobými známymi extrémistickými postojmi, nebezpečnosť konania ktorého nie je v žiadnom prípade nízka.

Z týchto dôvodov navrhol, majúc za to, že u obvineného R. S. sú dané dôvody väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por., a to dôvody formálne aj materiálne, aby najvyšší súd, podľa § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por., napadnuté uznesenie ŠTS zrušil a podľa § 72 ods. 2 Tr. por. vzal obvineného R. S. do väzby.

III. Konanie pre najvyšším súdom

Najvyšší súd na podklade riadne a včas podanej sťažnosti prokurátorom, preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Tr. por. správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, ako i konanie týmto výrokom predchádzajúce a zistil, že sťažnosť prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky nie je dôvodná.

Podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa § 71 ods. 1 Tr. por. obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že (písm. c)) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preskúmaním na vec sa vzťahujúceho spisového materiálu nezistil existenciu materiálnych podmienok pre rozhodnutie o väzbe – dôvodnosť trestného stíhania obvineného R. S., nie však z dôvodov uvedených v napadnutom uznesení, ale iných, ktoré vzápätí uvedie.

Napriek tomu, že všeobecne platí, že posúdenie sudcu pre prípravné konanie k dôvodnosti vedenia trestného stíhania sa premietne iba do rozhodovania o vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby a procesným dôsledkom skutočnosti, že sudca pre prípravné konanie nezistí skutkové okolnosti vzatia do väzby, je to, že nevezme obvineného do väzby, pričom trestnú zodpovednosť takejto osoby sú oprávnené v prípravnom konaní posudzovať len orgány činné v trestnom konaní, najmä prokurátor, ktoré nie sú rozhodnutím sudcu pre prípravné konanie, ktorý rozhodol o nevzatí obvineného do väzby, viazané; sudca pre prípravné konanie, resp. súd ako orgán rozhodujúci o väzbe je však aj v tejto oblasti garantom ľudských práv a slobôd.

Rozsiahla analýza sudcu pre prípravné konanie ohľadne kvality vzneseného obvinenia, resp. jeho odôvodnenosti spočívajúca v posúdení či verejné nosenie trička so symbolmi Slovenského štátu a pozdravu Na stráž napĺňa alebo nenapĺňa zákonné znaky prečinov prejavu sympatie k hnutiu smerujúcemu k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 422 ods. 1 Tr. zák. v súbehu s prečinom prechovávanie extrémistických materiálov podľa § 422c Tr. zák. je, povedané slovníkom použitým v sťažnosti prokurátora,

relativizovaním konania, ktoré formálne napĺňa minimálne znaky prečinu podľa § 422 ods. 1 Tr. zák.

Podľa tohto ustanovenia kto verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom, najmä používaním zástav, odznakov, rovnošiat alebo hesiel, prejavuje sympatie k skupine, hnutiu alebo ideológii, ktorá smeruje alebo v minulosti smerovala k potlačeniu základných práv a slobôd osôb, alebo ktorá hlása rasovú, etnickú, národnostnú, náboženskú nenávisť alebo nenávisť voči inej skupine osôb, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

Je nepochybné, že konanie popísané v skutkovej vete uznesenia o vznesení obvinenia R. S., sp. zn. PPZ-318/NKA-PT-BA-2017 z 31. marca 2017, ktoré spočívalo v tom, že

obvinený R. S. od doposiaľ presne nezisteného času až do 16:50 hod. dňa 30. marca 2017, minimálne na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave ako mieste verejnosti prístupnom, kde bol následne podľa § 85 odsek 1 Trestného poriadku aj zadržaný príslušníkmi Policajného zboru SR, prejavoval sympatie k hnutiu alebo ideológii, ktorá v minulosti smerovala k potlačeniu základných práv a slobôd osôb, ktorá hlásala rasovú, etnickú, národnostnú, náboženskú nenávisť alebo nenávisť voči inej skupine osôb a súčasne prechovával extrémistický materiál, pričom uvedeného konania sa dopustil tým spôsobom, žena verejnosti prístupnom mieste mal na sebe oblečené čierne tričko s krátkym rukávom s veľkým, viditeľným nápisom „NA STRÁŽ“ na jeho prednej časti a s nápisom „SLOVENSKÝ ŠTÁT“ na zadnej časti tohto trička, pričom v strede zadnej časti predmetného trička je vyobrazený vták pripomínajúci orla s rozťahnutými krídlami, ktorý má na hrudi znak Slovenskej republiky, v pazúroch drží tri prúty a na jeho spodnej časti je vyšité „1939 – 1945“, pričom tieto nápisy spolu s vyobrazením vyššie uvedeného vtáka podobnému orlovi, boli na predmetnom tričku vyšité niťou červenej farby a v takto vyobrazenom prevedení predstavujú symboliku nedemokratického režimu prvej Slovenskej republiky, ktorý porušoval základné práva a slobody,

napĺňa prinajmenšom znaky citovanej skutkovej podstaty podľa § 422 ods. 1 Tr. zák., s výnimkou subjektívnej stránky trestného činu. Ide o konanie závažné, postihnutelné Trestným zákonom, avšak za splnenia všetkých podmienok v tomto zákone uvedených.

V tejto časti bol názor najvyššieho súdu odlišný od názoru uvedeného v napadnutom uznesení.

V spise na č. I. 87 sa však nachádza uznesenie vyšetrovateľa Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave, odboru kriminálnej polície, zn. KRP-171/1-VYS-BA-2016 z 3. augusta 2016, ktoré podľa tvrdenia prokurátora nebolo zrušené ani nahradené iným rozhodnutím, ktoré by toto uznesenie fakticky zrušilo alebo negovalo a týmto uznesením bolo zastavené trestné stíhanie pre skutok, ktorého sa neznámy páchateľ mal dopustiť tým, že

že dňa 29. mája 2016 v čase medzi 13.00 hod. až 19.00 hod. na Námestí Slovenského národného povstania v Bratislave počas verejného zhromaždenia občanov spojeného s pochodom z Nám. F. Liszta smerom k námestiu Slovenského národného povstania s uvedením účelu „Využitie slobody prejavu občanov, vrátane výmeny informácií a názorov k postojom EÚ a SR v spojitosti s prijatím imigrantov z tretích štátov, vyjadrením postojov a stanovísk k otvoreniu bezvízového styku EÚ s Tureckom a Ukrajinou“, sa pohyboval medzi účastníkmi zhromaždenia a pri tom mal na sebe oblečené čierne tričko s nápisom „Na stráž“, pričom toto heslo mal vytetované viditeľne aj na krku a počas príhovoru účastníkom zhromaždenia opakovane vyhlásil „Na stráž a na obranu vlasti“, kde počas zhromaždenia bol prítomný príslušník PZ oslovený tam prítomnými tromi osobami nezávislými od účastníkov zhromaždenia, ktorí uviedli že heslo „Na stráž“ vzbudilo u nich pohoršenie, pričom zvolanie „Na stráž“ je pozdrav, ktorý používala počas existencie vojnovej Slovenskej republiky Hlinková garda, ktorá vykonávala vo vtedajšom režime funkciu politickej polície a aktívne sa zúčastňovala deportácii a likvidácii slovenských Židov a vyznačovala sa antisemitizmom, čím týmto svojím konaním páchateľ použil pozmenené heslo, ktoré využíva zdanie pravého hesla skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd,

pretože tento skutok nebol podľa názoru vyšetrovateľa trestným činom a nebol dôvod na postúpenie veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodujúc o sťažnosti prokurátora proti rozhodnutiu o nevzatí obvineného do väzby bol po tomto zistení nútený konštatovať, že pokiaľ sa obvinený pri výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie bránil, že za verejné nosenie trička s uvedenými nápismi už bolo vedené trestné stíhanie, tričko mu bolo odňaté a neskôr vrátené s tým, že mu za to nebolo vznesené obvinenie. Uviedol, že ak by toto mal byť problém, tak by si to tričko neobliekal, on bol však v tom, keďže mu tričko vrátili, že nič protiprávne nepácha.

V tomto štádiu konania je najvyšší súd oprávnený na základe uvedených zistení konštatovať, že pokiaľ bolo v minulosti za fakticky rovnaké konanie (ako v prerokúvanom prípade) vedené trestné stíhanie, ktoré bolo neskôr zastavené bez vyvodenia trestnej zodpovednosti voči obvinenému (hoci z odôvodnenia predmetného uznesenia je zrejmé, že ide konkrétne o obvineného) a tričko mu bolo vrátené, je veľmi obtiažne v tomto aktuálne prerokúvanom prípade za fakticky rovnaký skutok vyvodiť záver, že obvinený R. S. konal úmyselne.

Podľa § 15 písm. a), b) Tr. zák. trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel' chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený.

Podľa § 17 Tr. zák. pre trestnosť činu spáchaného fyzickou osobou treba úmyselné zavinenie, ak tento zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti.

Z hľadiska aplikácie týchto ustanovení sú prečiny uvedené v §§ 422 a 422c trestnými činmi úmyselnými.

Pokiaľ za skutok, ktorého sa mal neznámy páchatel' dopustiť 29. mája 2016 nebola vyvodená trestná zodpovednosť (pričom z odôvodnenia uznesenia je zrejmé, že išlo obvineného), pretože podľa zistení orgánov činných v trestnom konaní nešlo o trestný čin a nebol ani dôvod na postúpenie veci, obvinenému nemožno imputovať, že chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozumený.

Ak sa s právnym posúdením nosenia trička s uvedenými symbolmi a nápismi nevedeli náležite doposiaľ vysporiadať orgány činné v trestnom konaní, nemožno to spravodlivo vyžadovať ani od obvineného a na takomto materiálnom základe navyše rozhodnúť o existencii väzobného dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. uzatvárajúc podobne, aj keď nie z tých istých dôvodov, ako to uviedol sudca pre prípravné konanie v napadnutom uznesení, že ak by bola daná a preukázaná subjektívna stránka konania obvineného R. S. tak, ako to vyžaduje Trestný zákon a tým by nebolo pochybnosti o naplnení všetkých zákonných znakov skutkových podstát prečinov, pre ktoré je obvinený stíhaný

a tým by bolo umožnené väzobné stíhanie, vzhľadom k odsúdeniu obvineného i jeho výrokom, ktoré nespochybňoval, išlo by priamo o učebnicový príklad existencie dôvodov tzv. pokračovacej väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Takýto postup vyžadujú i požiadavky na právnu istotu v právnom štáte, v ktorom je namieste, aby bola garantovaná rovnosť pred zákonom, nielen pre rovnaké skutky rôznych osôb, ale i rovnaké skutky tej istej osoby.

Z týchto dôvodov nebolo možné sťažnosti prokurátora vyhovieť a preto najvyšší súd rozhodol tak, že ju ako nedôvodnú zamietol.

P o u č e n i e: Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 6. apríla 2017

JUDr. Peter P a l u d a, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Lucia Gočálová